

Oponentský posudek pro diplomovou práci:
Darina Molatová
víc, než si připouštěla

Při rozhovoru s Darinou Molatovou nad rozdělanou prací před necelým měsícem se mi stále vracelo několik myšlenek. Některé možná vyplývají z toho, že nejsem sochař, lépe řečeno nepracuji v rámci postupů, které vyžadují složitější technologii, plánování a přípravu. Prosím považujte je za připomínky k práci, která svým rozsahem a charakterem splňuje podmínky diplomového projektu.

1) Proces

Pro Darinu je východiskem vnímání tlaku prostředí a zkušenost narušování osobních hranic. Z mého pohledu jde o proměnlivé veličiny. Ze své podstaty se tlak prostředí na naši individualitu mění, mění se „normy“, představy všech aktérů jsou v pohybu. V tu chvíli mi připadá přirozené nějakým způsobem pracovat s procesualitou a tekutostí uvnitř samotných pracovních postupů při práci na díle. Autorka mluví o skicách, návrhu a poté o realizaci „načisto“. Je tu jisté oddělení „živé“ práce, která podle mě probíhá zcela přirozeně od začátku, včetně skic a modelů, které považuji za plnohodnotnou součást celku. Modely často zachytí to, co se někdy později z různých důvodů ztratí, nebo je už nedostupné. Darina skici a modely vnímá spíše jako přípravné.

Směřuji například k faktu, že výřezy (v případě nadživotní sochy 10.09 realizované v sádře) jsou provedeny už před odlitím, jsou pečlivě naplánované, nedochází k nim „naživo“. Ve výsledku pak jaksi vnímáme realitu odlitku, ne už tolik realitu výřezu. Rozumím, že řezat do hotové sádky je problém, ale problémy a omezení jsou na druhou stranu tématem předkládané práce. Je mi samozřejmě jasné, že rozdělení do pracovních fází si do jisté míry vynucuje technologie.

2) Geometrie

Autorka mluví o hranicích a omezeních. Proč jsou vyjádřeny, nebo dokonce symbolizovány elementární geometrií, kvádrem? Konfrontace těla (měkké, hmatané, organické, zranitelné) a geometrie (nelidské, chladné, ohrožující, normativní) se už dávno stala jakýmsi slovníkovým heslem, jednou ze strategií snad všech druhů umění. Jde o postupy uplatňující kontrast, které snadno sklouznou k banalitě i když východiska jsou autentická. Darina se banalitě úspěšně vyhýbá. Řekl bych ale, že „představy našich blízkých o nás“, nebo „jemné, každodenní konfrontace s lidmi“¹ bývají fenomény složité, členité, nepředvídatelné a spíše vzdálené představě čistých ploch a pravých úhlů, které by je měly v předkládané sochařské situaci zastupovat. „Tělo pohlcuje geometrie, ... tělo ztrácí individualitu, ... setkání vnitřního a vnějšího...“² Myslím a věřím, že vnímání světa v opozicích je jen východiskem, svého druhu studií vztahu, který vlastně jen na chvíli používáme jako pomocnou pracovní konstrukci.

3) Měřítko

Občas si vzpomenu na Marka Manderse. Některé objekty zmenšoval na 88%. Míra byla pocitová, u návštěvníků měl vzniknout divný vjem, jako by trochu povyrostli. 85% už by pro něj bylo „teatrální“. Zajímá mě, jestli v rámci emocionálního stanovení svých postupů má Darina také nějakou hranici, jejíž překročení zásadně nepřipadá v úvahu a proč. Kde je hranice zvětšení do nadživotní velikosti? Proč vidíme jedno životní měřítko a dvě nadživotní? Proč ne podživotní, pokud na hmotných poměrech nezáleží, pokud vše je dáno „subjektivním prožíváním situace“³? Vazba velikosti sochy na reálné tělo je sice volná, protože je daná mentálně, ale zároveň je daná hmatově (vůči vlastnímu tělu) a tam už jistá omezení vidím. Tuhle velikost už skoro nezvládám, tohle se rozpadá, tohle praská... – není toto ten druh hranic, který by snad dobře fungoval v rámci

¹ Darina Molatová; víc, než si připouštěla; teoretická část diplomové práce, 2025

² ibid.

³ ibid.

daného tématu? Hranice, na které opravdu narazíme při práci? Význam by se přičítal k důležitosti konkrétní chvíle pro vznik díla, na kterou autorka sama upozorňuje.

4) Tělo.

Přestože jde vždy o konkrétní tělo, můj dojem je takový, snad daný typem modelace, že jde i o tělo zástupné, nekonkrétní, které slouží spíš jako hmota k provedení určitého zásahu (řez, vyjmutí). Tento dojem mám opět hlavně v případě nadživotní sádrové figury 10.09, viděné ve fázi před odlitím.

Zvenčí, myslím, věci mluví tak, jak Darina zamýšlela. Možná víc jako reprezentace, méně jako děj, který by se před námi, v pevně ustanovených, hotových objektech odehrával. Ale umím si představit, že ten nastane ve vztazích mezi sochami v rámci instalace, jak autorka plánuje. I s ohledem na materiál, protože přinejmenším papír a vosk dále organicky pracují, podléhají viditelným změnám. Může to být dobrý moment, který zpochybní geometrii v roli striktních idejí a poukáže na to, že nic nelze fixovat v námi promyšlené podobě.

Z textu teoretické práce vyplývá zájem autorky o psychoterapii. Poznámkový aparát houstne v odstavci *TÉMA*. Je jasné, co Darinu Molatovou opravdu zajímá. Tím spíše si umím představit přímo „funkční“ podobu její práce, takovou, která ony hranice ohledává nevídanými mezioborovými praktikami. Mimochodem, pak by opravdu došlo na autorkou deklarované „různorodé jazyky a jiná média“⁴.

Veškerý předchozí text píšu na základě prezentace skic, modelů a po rozhovoru s autorkou. Jde o podněty, otázky, návrhy. Přestože některé mohou vypadat jako výhrady, rozumím výslednému celku i východiskům. Výsledná práce dobře zpřístupňuje témata, kterým se Darina Molatová chce věnovat. Předpokládám změny, opravy a dodatečná vysvětlení v diskuzi nad hotovou instalací.

Doporučuji udělení titulu MgA.
Hodnotím velmi dobře.

Jaromír Novotný, 31.5.2025

⁴ ibid.